

Russische dorpsbruiloft

Zaterdag opent het Grachtenfestival met *Svadebka! De dorpsbruiloft*. Een theateraal concert met drie stukken van componist Igor Stravinsky, waaronder de voltooid versie van *Les noces* uit 1919 – een wereldpremière.

Theo Verbey maakte Stravinsky's versie van 'Les nocés' uit 1919 af

DANIËL BERTINA

'Het is een bizarre verzameling instrumenten," zegt artistiek leider en slagwerker Peppie Wiersma. In een bloedhete loods op een bedrijventerrein in Noord staan pianola, harmonium, allerlei vreemd slagwerk, twee cimbaloms en de zangers van Cappella Amsterdam. Hier wordt gerepeteerd voor *Les nocés*, het laatste deel van *Svadebka! De dorpsbruiloft*, dat zaterdag in première gaat en tevens de opening is van het twaalfde Grachtenfestival. "Je voelt dat het nu echt vorm krijgt."

Met muzikale geestverwanten stelde Wiersma een theateraal concert samen, bestaande uit drie stukken van de Russische componist Igor Stravinsky (1882-1971). Samen worden ze gepresenteerd als vrolijk Russisch bruiloftsfeest, waar het publiek gast is.

"Stravinsky is een van de meest geniale componisten van de twintigste eeuw," zegt Wiersma met ontzag. "Net als Bach. Je kunt er naar blijven luisteren, er valt altijd iets nieuws in te ontdekken."

Svadebka! De dorpsbruiloft begint met *Scherzo à la Russe* (1944), in een bewerking van Louis Andriessen, en wordt gevolgd door *Histoire du soldat* (1918), vertaald door Judith Herzberg. Zij speelt tijdens de uitvoering ook de rol van verteller. Het concert eindigt met een bijzondere versie van *Les nocés* uit 1919.

Deze versie heeft Stravinsky nooit afgemaakt. Hij kwam maar tot de helft; later herschreef hij het stuk met andere instrumentatie. Componist Theo Verbey voltooide de versie uit 1919, met de (uitzonderlijke) toestemming van de erven Stravinsky en de uitgevers van het oeuvre. Zaterdag krijgt deze versie van *Les nocés* haar wereldpremière.

Na vier uitvoeringen in de binnentuin van de Hermitage – bijna uitverkocht – zal de voorstelling nog te zien zijn in Utrecht, Den Haag en het dorpje Electra bij Groningen. Het Grachtenfestival duurt tot en met 23 augustus.

Net als Wiersma is Verbey een

groot bewonderaar van Stravinsky. "Van 1908 tot 1915 kwam de kunst in een vernieuwende stroomversnelling. Stravinsky is één van de hoogtepunten uit die avant-garde."

De basis voor het nieuwe deel van *Les nocés* vormt de orkestrale versie uit 1917. De instrumentatie is totaal anders dan in de 1919-versie, wat gevolgen heeft voor de klank. "Ik heb veel vrijheid moeten nemen in de bewerking," zegt Verbey. "Een hobo is geen harmonium."

Stravinsky schreef *Les nocés* in Zwitserland, nadat hij in 1910 zijn geboorteland had verlaten. Hij experimenteerde met ingewikkelde ritmes en traditionele Russische volksmuziek, die als flarden van herinneringen voorbijkomen. De Amerikaanse dirigent – en voormalig Stravinsky-assistent – Robert Craft zette in 1973 de incomplete versie op de plaat. Niemand waagde zich nog aan de voltooiing van het stuk.

"Het is altijd een mysterie gebleven hoe de oorspronkelijke versie van *Les nocés* zou moeten klinken," zegt Wiersma. "Door al die bizarre instrumenten hoor je echt een Russisch bruiloftsfeest terug."

Het blijft speculeren waarom Stravinsky het origineel niet heeft afgemaakt. "Het samenspel tussen pianola en de andere muzikanten was erg lastig," zegt Verbey. "Ook was het moeilijk een tweede cimbalomspeler te vinden."

Ruim negentig jaar later is dat eerste probleem deels verholpen door de moderne techniek. De pianola wordt nu aangestuurd met een computerprogramma. "Maar nog steeds liggen de cimbalomspelers niet voor het oprapen," lacht Peppie Wiersma.

Verbey: "Hoe beter het klinkt, des te minder het opvalt hoe moeilijk het eigenlijk is." De techniek heeft de voltooiing van *Les nocés* mogelijk gemaakt. "In 1920 zou dit ondenkbaar zijn geweest."

www.dorpsbruiloft.nl
www.grachtenfestival.nl

Cappella Amsterdam repeteert voor *Svadebka! De dorpsbruiloft*, opening van het Grachtenfestival.

FOTO JAN VAN BREDA